

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO – 2006**

Zdający otrzymuje punkty tylko za poprawne rozwiązania, precyzyjnie odpowiadające poleceniom zawartym w zadaniach.

Poprawne rozwiązania zadań, uwzględniające inny tok rozumowania niż podany w modelu, oceniane są zgodnie z zasadami punktacji.

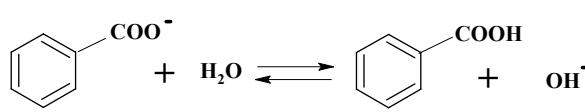
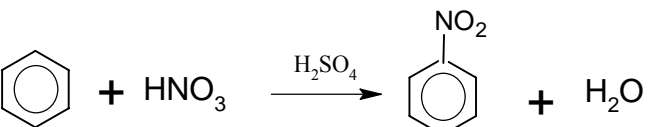
- Gdy do jednego polecenia zdający poda dwie odpowiedzi (z których jedna jest prawidłowa, druga nieprawidłowa), to nie otrzymuje punktów za żadną z nich.
- Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz równanie reakcji...*, to w odpowiedzi zdający powinien napisać równanie reakcji chemicznej, a nie jej schemat. Jeżeli polecenie brzmi: *Napisz schemat ciągu przemian...*, to zdający powinien napisać schemat ciągu przemian, a nie równania kolejnych reakcji.
- Dobór współczynników w równaniach reakcji chemicznych może różnić się od przedstawionego w modelu odpowiedzi (np. mogą być zwielokrotnione), ale bilans musi być prawidłowy. Niewłaściwy dobór lub brak współczynników w równaniu reakcji powoduje utratę 1 punktu za zapis tego równania.
- W rozwiązaniach zadań rachunkowych oceniane są: metoda, wykonanie obliczeń i podanie wyniku z jednostką.
- W rozwiązaniach zadań rachunkowych błędny zapis jednostki lub jej brak przy ostatecznym wyniku liczbowym powoduje utratę 1 punktu.
- Za poprawne obliczenia będące konsekwencją zastosowania niepoprawnej metody zdający nie otrzymuje punktów.
- Za poprawne spostrzeżenia i wnioski będące konsekwencją niewłaściwie zaprojektowanego doświadczenia zdający nie otrzymuje punktów.

Nr. zad.	Model odpowiedzi (w nawiasach podano elementy poprawne, ale niewymagane)	Punktacja	
		za czynność	sumaryczna
1.	- za zapisanie konfiguracji elektronowej jonu: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6$ lub $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^{10} 4s^2 4p^6$ lub $1s^2 2s^2 p^6 3s^2 p^6 d^{10} 4s^2 p^6$ i określenie przynależności pierwiastka do bloku energetycznego: s	1	1
2.	- za napisanie równania reakcji: ${}_{13}^{27}\text{Al} + {}_2^4\alpha \rightarrow {}_{15}^{30}\text{P} + {}_0^1\text{n}$ lub ${}_{13}^{27}\text{Al} + {}_2^4\text{He} \rightarrow {}_{15}^{30}\text{P} + {}_0^1\text{n}$ - za podanie nazwy cząstki elementarnej: neutron	<i>Jeżeli zdający błędnie określi liczby atomowe i masowe, nie otrzymuje punktu.</i> 1	2
3.	- za określenie zależności: (energii jonizacji) maleją - za podanie przyczyny, np.: rośnie promień atomowy lub elektrony są coraz bardziej oddalone od jądra lub wraz ze wzrostem odległości od jądra maleje siła przyciągania elektronu lub elektrony są silniej związane z atomem, jeżeli jest on mniejszy lub wzrasta liczba powłok lub każda inna prawidłowa odpowiedź	1 1	2

4.	<p>- za zastosowanie poprawnej metody obliczenia objętości lub liczby moli N₂O - za poprawnie wykonane obliczenia - za podanie wyniku z jednostką – 80%</p> <hr/> <p>przykład obliczenia:</p> $M_{\text{NH}_4\text{NO}_3} = 80\text{g} \cdot \text{mol}^{-1}$ $n_{\text{NH}_4\text{NO}_3} = \frac{400\text{g}}{80\text{g} \cdot \text{mol}^{-1}} = 5 \text{ moli}$ $n_{\text{N}_2\text{O}} = n_{\text{NH}_4\text{NO}_3} = 5 \text{ moli}$ $pV = nRT$ $V_{\text{N}_2\text{O}} = \frac{5\text{mol} \cdot 83,14\text{hPa} \cdot \text{dm}^3 \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot 323\text{K}}{1040\text{hPa}}$ $V_{\text{N}_2\text{O}} = 129 \text{ dm}^3$ $\frac{103,3\text{dm}^3}{129\text{dm}^3} = \frac{x}{100\%}$ <p>wydajność reakcji (x) = 80%</p>		<p>1 1 1</p>	<p>3</p>
5.	<p>a) za zapisanie wyrażenia na stężeniową stałą równowagi reakcji:</p> $K_c = \frac{[\text{NH}_3]^2}{[\text{H}_2]^3 \cdot [\text{N}_2]}$ <p>b) za określenie, jak zmieni się wartość stałej równowagi: zmaleje</p>		<p>1 1</p>	<p>2</p>
6.	<p>a) za opis obserwacji w obu probówkach: w próbówce I: zanika (biały) osad lub osad rozpuszcza się lub osad roztwarza się lub powstanie roztwór w próbówce II: zanika (biały) osad lub osad rozpuszcza się lub osad roztwarza się lub powstanie roztwór b) za określenie charakteru chemicznego wodorotlenku cynku(II): amfoteryczny</p>		<p>1 1</p>	<p>2</p>

7.	<p>za napisanie równań reakcji zachodzących w probówkach:</p> <p>probówka I $\text{Zn(OH)}_2 + 2\text{OH}^- \rightarrow [\text{Zn(OH)}_4]^{2-}$ lub $\text{Zn(OH)}_2 + 2\text{OH}^- \rightarrow \text{ZnO}_2^{2-} + 2\text{H}_2\text{O}$</p> <p>probówka II $\text{Zn(OH)}_2 + 2\text{H}^+ \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{H}_2\text{O}$ lub $\text{Zn(OH)}_2 + 2\text{H}_3\text{O}^+ \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 4\text{H}_2\text{O}$</p>	<i>Nawias kwadratowy we wzorze jonu kompleksowego nie jest konieczny.</i>	2x1	2
8.	- za napisanie równania reakcji: $\text{Fe}_2\text{O}_3 + 2\text{Al} \rightarrow 2\text{Fe} + \text{Al}_2\text{O}_3$		1	1
9.	<p>- za zastosowanie poprawnej metody</p> <p>- za podanie prawidłowego wyniku z jednostką: $-853,6 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$</p> <p>lub $-853,6 \text{ kJ}$</p> <p>przykład obliczenia:</p> $\Delta H_{\text{reakcji}} = \Delta H_{\text{tworz. Al}_2\text{O}_3} - \Delta H_{\text{tworz. Fe}_2\text{O}_3},$ $\Delta H_{\text{reakcji}} = -1675,7 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1} + 822,1 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1} = -853,6 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1} \text{ lub } -853,6 \text{ kJ}$ <p>- za określenie typu reakcji: (reakcja) egzoenergetyczna lub egzotermiczna</p>		1 1 1	3
10.	- za stwierdzenie: (jako pierwszy zacznie wytrącać się osad) BaSO_4		1	1
11.	<p>- za zastosowanie poprawnej metody wyznaczenia masy CuSO_4</p> <p>- za zastosowanie poprawnej metody wyznaczenia stężenia procentowego</p> <p>- za podanie prawidłowego wyniku z jednostką: 16,77% lub 16,8% lub 17%</p> <p>przykład obliczenia:</p> $M_{\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}} = 250 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1}$ $\frac{250 \text{ g}}{35,5 \text{ g}} = \frac{160 \text{ g}}{m_{\text{CuSO}_4}}$ $m_{\text{CuSO}_4} = 22,72 \text{ g}$ $m_r = 100 \text{ g} + 35,5 \text{ g} = 135,5 \text{ g}$ $c_p = \frac{22,72 \text{ g}}{135,5 \text{ g}} \cdot 100\% = 16,77\%$		1 1 1	3

12.	<p>- za napisanie równania reakcji przebiegającej na katodzie: $\text{Na}^+ + \bar{e} \rightarrow \text{Na}$ lub $2\text{Na}^+ + 2\bar{e} \rightarrow 2\text{Na}$</p> <p>- za napisanie równania reakcji przebiegającej na anodzie: $\text{Cl}^- \rightarrow \frac{1}{2}\text{Cl}_2 + \bar{e}$ lub $2\text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl}_2 + 2\bar{e}$</p> <p>lub $\text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl} + \bar{e}$ lub $2\text{Cl}^- \rightarrow 2\text{Cl} + 2\bar{e}$</p>	<p><i>Liczba elektronów może być podana po lewej stronie równania reakcji (ze znakiem „-“).</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>	<p>2</p>
13.	<p>- za przedstawienie schematu ogniwa: $\text{Mg} \mid \text{Mg}^{2+} \parallel \text{Ag}^+ \mid \text{Ag}$ lub $\text{K}(+) \text{Ag} \mid \text{Ag}^+ \parallel \text{Mg}^{2+} \mid \text{Mg} \text{A}(-)$</p> <p>- za napisanie równania reakcji: $\text{Mg} + 2\text{Ag}^+ \rightarrow \text{Mg}^{2+} + 2\text{Ag}$</p>	<p><i>W przypadku, gdy zdający nie zastosuje się do grafiki schematu zgodnie z konwencją sztokholmską musi oznaczyć elektrody.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>	<p>2</p>
14.	<p>- za obliczenie siły elektromotorycznej ogniwa: $\text{SEM} = 0,80 \text{ V} - (-2,36) \text{ V} = 3,16 \text{ V}$</p>	<p><i>Uznajemy również inny wynik wynikający z zapisanego w zad. 13 schematu ogniwa.</i></p>	<p>1</p>	<p>1</p>
15.	<p>a) za wybór odczynników: (roztwory) manganianu(VII) potasu, wodorotlenku potasu, siarczanu(IV) sodu lub odpowiednie wzory</p> <p>b) za podanie obserwacji: roztwór zmienia barwę z fioletowej na zieloną</p> <p>c) za poprawny bilans elektronów</p> $\overset{\text{VII}}{\text{Mn}} + 1\bar{e} \rightarrow \overset{\text{VI}}{\text{Mn}} \quad / (\times 2)$ $\overset{\text{IV}}{\text{S}} \rightarrow \overset{\text{VI}}{\text{S}} + 2\bar{e} \quad / (\times 1)$ <p>lub $\text{MnO}_4^- + \bar{e} \rightarrow \text{MnO}_4^{2-} \quad / (\times 2)$</p> $\text{SO}_3^{2-} + 2\text{OH}^- \rightarrow \text{SO}_4^{2-} + \text{H}_2\text{O} + 2\bar{e} \quad / (\times 1)$ <p>- za poprawne zapisanie równania reakcji: $2\text{MnO}_4^- + 2\text{OH}^- + \text{SO}_3^{2-} \rightarrow 2\text{MnO}_4^{2-} + \text{SO}_4^{2-} + \text{H}_2\text{O}$</p>	<p><i>Dopuszczalny jest zapis stopni utlenienia cyfrą arabską, np. +7, ale nie 7+.</i></p> <p><i>Liczba elektronów może być podana po lewej stronie równania reakcji (ze znakiem „-“).</i></p> <p><i>Dopuszczalny jest każdy poprawny zapis ilustrujący utlenianie i redukcję.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>4</p>

16.	<p>- za narysowanie wzoru półstrukturalnego produktu:</p> $\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ \text{CH}_3 - \text{C} - \text{CH}_2 - \text{CH}_3 \\ \\ \text{Br} \end{array}$		1	1
17.	<p>- za określenie odczynu wodnego roztworu benzoianu sodu: zasadowy - za napisanie równania reakcji:</p> <p>lub $\text{C}_6\text{H}_5\text{COO}^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{C}_6\text{H}_5\text{COOH} + \text{OH}^-$</p>	<p><i>Jeżeli zdający narysuje strzałkę skierowaną w jedną stronę również otrzymuje punkt.</i></p>	1	2
18.	<p>- za napisanie wzoru aldehydu A: $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CHO}$ $\quad \quad \quad$ $\quad \quad \quad \text{CH}_3$</p> <p>- za napisanie wzoru alkoholu B: $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 - \text{OH}$ $\quad \quad \quad$ $\quad \quad \quad \text{CH}_3$</p>		1	2
19.	<p>za napisanie każdego równania reakcji:</p> 	<p><i>Określenie warunków reakcji i katalizatora nie jest konieczne.</i></p>	3x1	3

	<p>lub $C_6H_6 + HNO_3 \xrightarrow{H_2SO_4} C_6H_5NO_2 + H_2O$</p> <p>$C_6H_5NO_2 + 3H_2 \xrightarrow{Ni} C_6H_5NH_2 + 2H_2O$</p> <p>$C_6H_5NH_2 + HCl \longrightarrow C_6H_5NH_3Cl$</p>			
20.	- za podanie nazwy grupy związków: aminy (aromatyczne)		1	1
21.	<p>a) za nazwanie typu reakcji 1: substytucja (elektrofilowa) lub podstawienie (elektrofilowe)</p> <p>b) za podanie uzasadnienia użycia kwasu siarkowego(VI): powoduje wytworzenie kationu nitroniowego lub NO_2^+ (ze stężonego HNO_3) lub zwiększa wydajność reakcji lub podwyższa wydajność (jako substancja higroskopijna wiąże wodę) lub przesuwa stan równowagi w kierunku tworzenia nitrobenzenu lub przesuwa stan równowagi w prawo</p>		1 1	2

22.	za podanie wzorów jonów glicyny: wzór jonu glicyny w roztworze o pH = 8 $\begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COO}^- \\ \\ \text{NH}_2 \end{array}$ wzór jonu glicyny w roztworze o pH = 3,5 $\begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \\ \text{NH}_3^+ \end{array}$		2x1	2
23.	- za odpowiedzi: liczba grup karboksylowych: 1 liczba grup aminowych: 1 liczba wiązań peptydowych: 1 liczba asymetrycznych atomów węgla: 2		Za 4 uzupełnienia – 2pkt, za 3 lub 2 uzupełnienia – 1 pkt, za 1 lub brak uzupełnień – 0 pkt	2
24.	- za napisanie wzorów: $\begin{array}{ccccccc} & & \text{NH}_2 & & & & \\ & & & & & & \\ \text{HOOC}-\text{CH}_2 & - & \text{CH} & - & \text{C} & - & \text{NH} & - & \text{CH} & - & \text{COOH} \\ & & & & & & & & & & \\ & & & & \text{O} & & & & \text{H}_2\text{C} & - & \text{C}_6\text{H}_5 \end{array}$ $\text{H}_3\text{C}-\text{OH}$ lub wzory soli kwasu i metanolu		1 1	2
25.	- za napisanie obserwacji uwzględniających powstanie szafirowego roztworu		1	1
26.	- za wyjaśnienie, np.: formalina lub metanal i glukoza mają właściwości redukujące lub posiadają grupę aldehydową lub są aldehydami lub ulegają utlenieniu lub ulegają próbie Trommera lub glicerol nie posiada właściwości redukujących		1	1